

A boldogság pillanatai

Volt néhány boldog pillanat az életemben, amikor valaki velem együtt örülhettem a szépségnek, a harmóniának, az örömmek, a jószágnak, a gazdagságnak. Ezek kivételes pillanatok voltak. Eddig összesen néhány perc, vagy néhány óra. A legtöbb hasonló pillanatot azonban egye dül éltem át, és ezek súlya nyomaszt. Nem tudok mit kezdeni velük. Nyomasztó súlyuk van, és súlyuk úgy nő, ahogy megtapasztalom, mennyire hiányzik ez má sok életében. Nem, mert kevesebb jut nekik, hanem mert elmennek mellette. És ez nem szervi probléma: van szemük, fülük, orruk és kezük, és van lelkük is. Igény van kevés. Nem mond semmit egy vers, egy naplamente a budai hegyekben, egy fecske tánca, egy kabóca éneke vagy egy Cho pin dalam. Ezek már nem boldogság források. Azt mondják: öslények szórakozásai, dög unalom. Elrohannak mellette, bedugják a fülüket a vókmen, a tv, a rádió narukójával, vagy rájuk csodákoznak, de már csak a képernyőn keresztül, és azt gondolják: de szép is a valóság. Odaadnak minden igazit, élő, valódit a pó tért, a mű ért, a szegényesért, a tömegcikkért. De már azokkal sem tudnak mit kezdeni. Ha hallgatják, ha nézik, már nincsenek ott sem térben, sem időben. Már a következő műsort nézik, a következő programot csinálják, a következő számot várják, és gondolatban már a következő nap vagy hét problémáján jár az eszük. Nem élnek meg az itt és most örömet, boldogságát.

Ugyanilyen voltam sokáig én is azokkal az eszközökkel kapcsolatban, melyeket azért kaptam, hogy megosszam másokkal boldog pillanataimat. Nem tanultam meg őket rendszeresen használni, és védekezésül elkönyveltem, hogy magányos, szürke farkas vagyok. Így volt ez kényelmes a lustaságomnak és az eszemnek. Kritikusaimra panaszkodtam. Gyakorlat híján pedig szégyelltem is használni őket.

Ne hész el számolnom ezekkel a használatlan eszközökkel és meg nem osztott boldog pillanatokkal. Nagyon későn, talán utolsó kísérletként kaptam két eszközt: a tolat és a fényképezőgépet. Az első ott volt már évtizedek óta a polcomon sorakozó könyvek, kéziratok formájában, de nem hittem el, hogy ez az eszköz az enyém is. Csak unokáim tágra nyílt, minden újra éhes szemem érzett rá gazdagságomra és mérhetetlenül felhalmozódott adósságomra. Valószínűleg későn, mertők már nem olvasnak. Öknéznek, szagolnak, tapogatnak, izlelnék, minden érzékszervük tágra nyitva a világra, de már nem a kis fekete jeleket fáják, hanem a képet, a windows-t, az ablakokat. Így keveséremény, hogy nekik majd jelelt vala mit ez a sok betű. A másik eszközt már vagy húsz éve használok. Ott sorakoznak szekrényemben a képek, ne gátírok, de néhány kis bemutatótól, kiállításától, vetítéstől eltekintve senkinek sem mesélnek a velük kapcsolatos boldog pillanatakról. Hiába rendezgetem, csoportosítom őket, súlyuk egyre nagyobb. Pedig már nem a siker miatt. A digitális gépek korában az én kis Zenitemmel készített képek ugyancsak őskoriak. Nem is a képek minőségéért édeskes, még a tárgyuk sem, hanem a mögöttük megélt élet. Az élet öröme, a kutatás és keresés öröme, a felfedezés, a cserkészés öröme és az ellentéte is: a hideg szél, a hiabavaló várakozás, a siker telenség, a meg nem értés, a hőség, a költésgek, a félelem, sokszor a halálfélelem.

Talán éppen a két eszköz együtt? Talán. Az egyik látható, szagolható, tapintható világról mesél, a másik az ezek mögötti valósról. Ebből a szempontból az állatokkal könnyebb szót érteni, mint az emberekkel. Ők személytelenebbek. Kendőzetlenül mesélnek a génjeikbe írt törvényről. Arról, ami egyszerű, természetes. Ritkán használnak álcákat, mi viszont folyó ma tosan. Nekem ezért jó példák ők. Egyszerű, tiszta és reménytelenül küzdelmes életük tudatlan boldogsága, ami egy-egy kép-

ről is sugározhat és arról írni érdemes. Nem hiszem, hogy a magunk módján ne künk másként kelletne élünk. Ők nem tudják, hogy Is ten teremtményei, mert nem szabadok. Ösztöneikbe, génjeik szabályaiba vannak beárazva. Mi pedig szabadon választva nem vesszük észre, hogy fiaivagyunk. Nekik jó így, nekünk rossz. Ez az egyetlen, amiről egy természetfotókapcsán beszélni, írni érdemes.

A boldogságra, mint mindenki, mindig csak készültem: majd akkor ha már... megcsináltam, kigondoltam, elértem, megvettem, megbántam, felépítettem, elkészítettem, megoldottam.

Aztán valaki egyszer azt kérdezte tőlem: Ha már látsz és tudod, hogy Is ten fia vagy, miért nem elég ez neked a boldogsághoz?

Akkor elszorítottam nekia sok múltból hozott és a jövőbe vetített problémát. A saját jaimat és másokét, főleg azokat, amiket bár nem tudok megoldani, de igen magasztosak, nagyszabásúak, és nyomasztó kötelességeimet, melyeket viszont úgy is meg kell oldanom.

Az ille tőmosolygott és azt mondta: ezt a sok problémát mind megoldhatod, ha most boldog vagy. Fordítsd a szemedet és a füledet befelé, aszivedet és a tudatosságodat kifelé. Most ugye fordítva csinálod? Próbáld ki! Az egész világ megváltozik körülötted! Fogadd már el végre azt, amiről tudod, hogy jó.

Nem sikerült. Ha talmasúr a megszokás, a tradíció és a körülötünk lévő, általunk is épített világ a tomatizmusa. Egészen ritka olyannal találkozni, aki így, fordítva nézi a világot. Aki a pillanatban él. Is tentyerén. Egyedül, minden megszokással szemben a megszokások között, és boldogan a boldogtalanságban. Felháborító állapot. Mint a püpos zongorista Hamvasnál. Vagy a tarot 22-es kártyáján a bolond. Mindenki az üveget nézi, vagy az üvegen a piszkot. Ő tájat az üvegen át – ahogy Simone Weil mondja.

Farkas István

Előfizetés!

Tisztelettel felhívjuk Olvasóink figyelmét, hogy aki nek ezévi előfizetése április végéig nem érkezik be, annak a továbbiakban nem tudjuk küldeni a lapot.